

AURUL DIN ARGINTUL DACIC

Cu ocazia prezenței la Cluj — în aprilie—iunie 1972 — a unei expoziții de obiecte illiro-dacice, a fost posibilă prelevarea pentru analize a unor cantități infime de metal¹.

În felul acesta au putut fi cunoscute mai în amănunt alte 17 obiecte diferite de argint (vezi anexa). Acestea, împreună cu probele studiate de noi anterior², totalizează 36 obiecte dacice de argint, studiate pînă în prezent.

Pentru comparație au mai fost analizate în plus 3 monede de argint din antichitatea greco-romană și una din evul mediu³.

Din studii de activare cu neutroni, executate în ultima vreme la monedele de argint grecești, rezultă că și acestea conțin aur⁴. Cercetarea ultimelor 17 obiecte de uz diferit a dus la următoarele rezultate (vezi anexa):

ANEXĂ

Aurul și cuprul din argintul dacic

Nr. ord.	Nr. inv.	Obiectul, localitatea	Ag %	Au %	Cu %	Forma de apariție a aurului
1	AR 129	Cupă, Agighiol	87,6	0,91	urme	Aur granular, negru
2	1698	Cnemidă, Agighiol	97,0	0,86	urme	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
3	—	Brățară spiralică, Bălănești	94,3	0,74	3,84	Aur coloidal, roșu-violet
4	—	Fibulă, Bălănești	—	2,59	—	Aur coloidal, roșu-violet
5	—	Inel spiralic, Bălănești	90,0	0,51	urme	Aur coloidal, roșu, granular, negru, lamelar, galben
6	IV 1569	Brățară, Bistrița	94,2	0,56	5,28	Aur granular, negru

¹ Pentru sprijinul acordat, mulțumim și cu acest prilej tov. conf. Hadrian Daicoviciu și lui Constantin Pop.

² E. Stoicovici—Fl. Stoicovici, *Monedele de argint dacice și specificul lor chimic și metalografic*, în *ActaMN*, IX, 1972, p. 375; E. Stoicovici—Fl. Stoicovici, *Compoziția argintului din obiectele de podoabă dacice*, în *ActaMN*, X, 1973, p. 541.

³ E. Stoicovici—Fl. Stoicovici, *Monedele de argint dacice și specificul lor chimic și metalografic*, în *ActaMN*, IX, 1972, p. 375.

⁴ C. M. Kraay, V. M. Emeleus, *The composition of Greek silver coins. Analysis by neutron activation*, Ashmolean Museum, Oxford, 1962, p. 1—38.

(continuare)

Nr. ord.	Nr. inv.	Obiectul, localitatea	Ag %	Au %	Cu %	Forma de apariție a aurului
7	7007	Fibulă, Cojocna	81,40	2,73	1,29	Aur coloidal, roșu-violet
8	—	Cană, Oradea	96,20	1,03	0,84	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
9	—	Vas de argint aurit, Oradea	97,70	0,65	1,81	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
10	14560	Cupă, Sincăieni	93,80	1,58	0,31	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
11	14562	Cupă, Sincăieni	96,10	1,53	0,22	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
12	14550	Fragment de bol, Sincăieni	95,00	1,55	0,24	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
13	—	Fragment de cupă cu inscripție grecească, Sincăieni	91,10	1,45	0,55	Aur granular, negru, lamelar, galben
14	10544	Phalera cu cavalier, Surcea	83,30	1,85	4,96	Aur coloidal, roșu, lamelar, galben
15	10545	Picior de cupă, Surcea	88,00	1,76	3,93	Aur coloidal, roșu
16	II 1223/b	Brățară spiralică, Transilvania	—	1,88	—	Aur coloidal, roșu
17	MIC 1	Lanț ornamental, Transilvania	91,50	1,98	1,31	Aur coloidal roșu, lamelar galben

Argintul dacic are grade de finețe diferite, iar elementele metalice însoțitoare sînt aurul și cuprul. În unele cazuri s-a observat prezența staniului și a plumbului.

Aurul din obiectele de argint dacice este de cele mai multe ori coloidal, de culoare roșie-violetă, în 14 din 17 cazuri (82,4%). În ceea ce privește aurul granular, negru, din aliajele de argint, acesta apare doar în 4 probe (23,5% din cazuri). Este de remarcat faptul că anumite obiecte pot conține atît aur coloidal (roșu), cît și aur granular (negru), ca de exemplu în cazul inelului în spirală din argint de la Bălănești (vezi anexa, nr. 5).

Obiectele de argint analizate de noi în această tranșă au fost în mare parte aurite (în proporție de 64%). Pătura acoperitoare de aur s-a păstrat fragmentar, în plăci neregulate, fisurate.

În cele 17 obiecte cercetate de noi cu acest prilej, aurul apare, deci, în următoarele forme: a) ca aur coloidal roșu-violet; b) ca aur granular, negru; c) ca aur lamelar, galben.

În primele două cazuri aurul este dispersat intra- și inter-reticular, iar în cel de al treilea caz formează plăci metalice subțiri, de 0,2 mm grosime maximă, depuse pe suprafața obiectelor de argint.

Totalizînd analizele executate pînă în prezent pentru aliajele dacice de argint, numărul lor se ridică la 36, așa după cum am mai spus. Din acestea, 24 conțin aur coloidal roșu-violet (66,6%), iar 12 obiecte și monede dacice conțin aur granular, negru (33,4% din cazuri). Din totalul obiectelor de argint cercetate, 11 au fost aurite.

Problema originii aurului din obiectele și monedele dacice se simplifică și se clarifică într-o bună măsură dacă ținem seama de realitatea geochimică a minereurilor polimetalice, neferoase, din țara noastră, după care aceste minereuri conțin atît aur coloidal (roșu), cît și aur granular (negru).

Obiectele (respectiv monedele) care conțin aur coloidal provin, foarte probabil, din prelucrarea unui argint sau a unui minereu polimetalic din subsolul Daciei, iar obiectele de argint care au pus în evidență numai aur granular, negru, pot avea fie o origine dacică, fie una în afara teritoriului dacic.

EUGEN STOICOVICI — FLORICA STOICOVICI

L'OR DANS L'ARGENT DACIQUE

(Résumé)

L'analyse chimique de nombreux objets d'argent ou d'argent doré, de provenance dacique, met en évidence l'or colloïdal (rouge), granulaire (noir) ou lamellaire (jaune).

La présence de l'or colloïdal dans la composition des alliages d'argent, dans une proportion de 82,4% des preuves, plède logiquement pour l'origine autochtone des minéraux employés dans la métallurgie dacique pour obtenir l'argent.